

Nyhedsbrev nr. 8 oktober 2002

Foreningen Hexis

Redaktion: Carsten Sestoft

sestoft@hum.ku.dk

arkiv: <http://www.hexis.dk/arkiv.html>

Indhold

1. [Redaktionelt](#)
2. [Om Ove Kaj Pedersen](#)
3. [Nobelprisen i økonomi](#)
4. [Diverse links](#)
5. [Diverse publikationer](#)
6. [Nogle overvejelser i forlængelse af arrangementet 24. oktober](#)

1. Redaktionelt

Hexis' efter egen opfattelse vellykkede arrangement om "Videnskab og politik" 24. oktober giver anledning til forskellige opfølgninger: se rubrik 2 og 6. Ellers er der ikke så meget nyt, men så må redaktøren jo bringe nogle gamle nyheder (se Diverse publikationer og ditto links).

2. Om Ove Kaj Pedersen

Skulle man efter Ove Kaj Pedersens uhyre spændende redegørelse for, hvordan nationaløkonomien har afstukket betingelserne for den politiske problemdannelse i de sidste 50 års Danmark, have lyst til at vide mere, kan man konsultere hans hjemmeside http://www.polsci.ku.dk/people/faculty/~Pedersen_Ove_Kaj.htm. På den er der også et link til den bog om neoliberalisme, som blev omtalt: <http://pup.princeton.edu/titles/7204.html#reviews> Bogen hedder "The Rise of Neoliberalism and Institutional Analysis" og er redigeret af ham selv og John L. Campbell (Princeton University Press, 2001).

3. Nobelprisen i økonomi

Når man har medvirket til oversættelsen af Bourdieus kritik af den økonomiske teoris grundlag*, er det jo interessant, at årets Nobelpris i økonomi er gået til Daniel Kahneman og Vernon Smith, som begge har arbejdet empirisk med at undergrave antagelsen om den økonomiske aktørs rationelle adfærd. Det interessante derved er måske ikke så meget, at økonomer er begyndt på noget sådant -- det skal spilteoretikeren Reinhard Selten allerede være begyndt på for næsten 50 år siden ifølge en artikel i Die Zeit (17. oktober 2002) -- som at man kan opnå Nobelpriser for det. Og man spørger sig, hvor stor sandsynligheden er for, at økonomer er villige til at lære noget af en sociolog; økonomer tror jo selv, at de repræsenterer den ypperste samfundsvidenskab.

* Pierre Bourdieu, "Det økonomiske felt", Dansk Sociologi, nr. 1, april 2002

4. Diverse links

Har man brug for at vide noget om socialkonstruktivisme, kan man konsultere et arbejdspapir af vort foreningsmedlem, filosofen Asger Sørensen, på denne adresse:

<http://www.cbs.dk/departments/mpp/papers/wp1-2002.pdf>.

Er man interesseret i den skandinaviske reception af Bourdieu, kan man klikke sig ind på Helsinki-sociologen J. P. Roos' hjemmeside:

<http://www.valt.helsinki.fi/staff/jproos/jproosengl.htm>

og dér bl.a. finde en slags anmeldelse af fire nyere og nordiske ph.d.-afhandlinger (herunder den af Hexis' bestyrelsesformand Martin Munk), som også rummer nogle hints om Roos' eget forhold til værket:

<http://www.valt.helsinki.fi/staff/jproos/bourdieu.htm>.

Rygtet ville vide, at man kunne få adgang til online-udgaven af tidsskriftet Ethnography, som redigeres af

bl.a. Loïc Wacquant, og som har publiceret en artikel af Bourdieu, men det virker kun, hvis man er medlem af en institution, der abonnerer på papirudgaven, såvidt jeg kan forstå. Se nærmere på <http://www.sagepub.co.uk/journals/details/j0300.html>.

Og når vi nu ved den slags, vil redaktøren ikke undlade at reklamere for Jstor, en amerikansk database med artikler i fuldtæks, som man på mange danske uddannelsesinstitutioner har adgang til. I princippet skulle f.eks. studerende ved Københavns Universitet og sikkert andre steder kunne logge sig ind på den hjemmefra, men det er vist ikke helt let. Brugerfladen og søgemulighederne fungerer fortræffeligt, så man kan hurtigt få fyldt sin harddisk med artikler i PDF-format fra et pænt antal engelsksprogede tidsskrifter inden for humaniora og samfundsfag (inkl. statistik og matematik). Hvis man søger i 'fuldtæks' på "Bourdieu" får man 1135 referencer... Adressen er <http://www.jstor.org>.

5. Diverse publikationer

Det halvakademiske og helintellektuelle amerikanske kunstkritik-tidsskrift October -- jeg er ikke helt sikker på, om navnet henviser til den russiske oktoberrevolution -- har i sit nr. 101 fra i år bidrag om Bourdieu af kunstnere og kunstkritikere som Andrea Fraser, Inès Champey og Hans Haacke. De to sidstnævnte kender man fra forskellige Bourdieu-sammenhænge: Champey er kunstkritiker og har skrevet i Bourdieus tidsskrift Liber, og den internationalt anerkendte tysk-amerikanske kunstner Hans Haacke har diskuteret med Bourdieu i bogen Libre-échange (1994) eller Free Exchange (1995). Haacke gør meget passende opmærksom på, at det i sig selv er overraskende, at October giver plads til Bourdieu, eftersom tidsskriftet langt hen ad vejen har været baseret på poststrukturalistiske ideer i den særligt politisk korrekte amerikanske version, som Bourdieu var ikke så lidt skeptisk over for. Måske Bourdieus politiske aktivisme i 90'erne har gjort ham antagelig for et nyt publikum?

Der er kommet en ny og udvidet udgave af Jean-Claude Passerons artikelsamling fra 1991, *Le Raisonnement sociologique: un espace non-poppérien de l'argumentation* (Albin Michel, 2001). Denne bog af Bourdieus gamle kollega indtil bruddet i begyndelsen af 70'erne er i sig selv interessant. Hovedideen er, at der ikke i epistemologisk henseende er den store forskel på sociologi og historie, fordi begge betjener sig af begreber, som ikke kan løsrives helt fra deres historiske opståen og sammenhæng; f.eks. er begrebet om feudalisme tæt knyttet til den europæiske middelalder og derfor vanskeligt at bruge på f.eks. Japan. Deri er der et opgør med (eller en revision af) nogle af de skarpeste fordringer på videnskabelighed i deres gamle fælles bog, *Le métier de sociologue* (*The Craft of Sociology*): sociologien bliver aldrig en videnskab, der som naturvidenskaberne kan underkastes Poppers falsifikationskriterium, men det er naturligvis ikke ensbetydende med, at sociologien er dømt til uvidenskabelighed. Fordringen om videnskabelighed må blot opfyldes på andre måder end naturvidenskabens. Det interessante ved dette synspunkt, som set fra en humanists perspektiv har meget for sig, ligger imidlertid også i, at Bourdieu og Passeron i de sidste år atter var blevet forsonede, som Passeron skrev i sine mindeord om Bourdieu i *Le Monde*. Man kunne derfor formode, at Bourdieu også ville have været villig til at skrive under på Passerons epistemologi, dvs. på en knap så radikal version af "kamp-epistemologien" i *Le métier de sociologue* (som Jean-Louis Fabiani kaldte den i sin anmeldelse af Passerons bog i tidsskriftet *Critique*).

6. Nogle overvejelser i forlængelse af arrangementet 24. oktober

Efter de meget interessante oplæg om forholdet mellem politik og videnskab af Ove Kaj Pedersen og Jan Kampmann ved vores sidste arrangement, gør man sig nogle tanker, og når man nu også er redaktør, kunne man jo lufte nogle af dem... i øvrigt ganske for egen regning og uden at foregive at repræsentere foreningen. (Andre er naturligvis også velkomne til at sende indlæg.) Tre ting faldt mig ind.

For det første blev det normative grundlag for Bourdieus politiske kritik efterlyst. Men behøver man egentlig sådan et? Er der ikke noget skolestisk over forestillingen om, at man må have en ekspliciteret norm som grundlag for kritik? Som jeg ser det, er Bourdieus politiske kritik ofte båret af en ret umiddelbar indignation, baseret på en simpel forargelse over, at mennesker har det dårligt af politisk-strukturelle grunde, altså pga. forhold, som på et samfundsmæssigt plan kunne være anderledes. På samme måde er der noget tiltalende enkelt over det, når den amerikanske pragmatistiske filosof Richard Rorty i sin bog med den rigeligt patriotiske titel *Achieving Our Country* (Harvard UP, 1998) simpelthen taler om at forsvare de svage over for de stærke, *the weak against the strong*. (Ærindet i denne bog er i øvrigt en kritik af den amerikanske venstrefløj, hvilket egentlig ikke har noget med sagen her at gøre.)

For det andet kunne Ove Kaj Pedersens fremstilling af det sidste halve århundredes politiske system i Danmark måske i sig selv begrunde, hvorfor det er blevet vanskeligt at finde et kritisk ståsted, som Jan Kampmann muligvis med rette mente. Nationaløkonomernes konstruktion af en model, som afstikker betingelserne for, hvad det overhovedet er muligt at gøre til politiske problemer, har jo på den ene side en enestående magt til at begrænse (og inkorporere) kritik, men på den anden side er denne magt i sig selv vanskelig at kritisere. Dels fordi den -- i princippet i al fald -- ikke bygger på, at enkeltpersoner eller enkelte grupper kan berige sig på de andres bekostning (nationaløkonomerne er ikke blevet markant rigere end resten); dels fordi den udøver sit diktatur over alle i samfundet (også de stærke må underkaste sig den nationaløkonomiske nødvendighed). Denne magt ligner således ikke tidligere let kritisable magtformer som diktaturer eller systemer, som eksplicit har til intention at favorisere de stærke (som den franske adels skattefritagelse under l'ancien régime). Man kunne måske derfor kritisere den for at være en variant af Adornos "totalt forvaltede samfund", men ikke engang dét passer rigtig, eller måske er man kommet i tvivl

om, hvorvidt det i givet fald overhovedet er kritisabelt. For i et internationalt perspektiv er det jo vanskeligt at pege på et system, der på nogen måde er bedre i den forstand, at det producerer færre svage eller mindre lidelse. Det skal naturligvis ikke afholde nogen fra at kritisere det eksisterende systems dysfunktioner ud fra et nationalt eller lokalt perspektiv. Dette blot for at sige, at der måske slet og ret er historiske grunde til at en kritisk position er vanskelig.

Et tredje punkt var for mig, at den nationaløkonomiske model i følge Ove Kaj Pedersen i særlig grad beskæftigede sig med at løse fremtidens problemer. Man fik endda indtryk af, at den førte politik faktisk eliminerede nogle af de problemer, der ellers ville være opstået, hvordan man så end efterviser det. Men kunne man ikke også forestille sig en model, der gik ud på at løse nutidens problemer i stedet? Det kunne måske også fordr en anden måde at tænke på, dvs. nogle andre modeller for politisk problemdannelse og -identifikation end de nationaløkonomiske ADAM og SMEC -- f.eks. en sociologi...